

Улүүсөө бүгдүмнээр

МИХАИЛ ЕФИМОВИЧ НИКОЛАЕВ – ЧУРАПЧЫГА

Сәттин 16 кунгәр улуслугар Саха Республикатын басты Президең, РФ Федеральнй Муннаын Федерациятын Сәбэтин председателин солбуйааччы, "Доруобай Россия" программнай-стратегическай сәбэст президең М.Е.Николаев салыааччылаах белэх кэлэн барда. Белэх иһигэр профессор, Чувашия государственнай университетин ректора, Федерация Сәбэтин наукаҕа, культураҕа уонна уэрэхтэһиниңгэ комитетин председателин солбуйааччы Л.П.Кураков, Москва куораттан "Культура здоровой жизни" суруунал кылаабынай редактор В.И.Мурашов, наука министрин солбуйааччы, профессор И.Е.Егоров, СГУ профессора В.Д.Михайлов уо. д. а. сырыттылар. Сырылырын дүрүн сыалынан билгини норуот минигэр турар улахан проблемалар – чөл олох уонна үөрэхтэһиниң буолулар.

Чурагчыга кэлэст, хоту көһөрүллүгө анимыт Мемориалга сырытылар. Онтон ЧГФКСИ үрөнөр корпулутар улуус активын, нэһиликтэр баһылыктарын, бааһынай ханайыстыбаларын сөллөһөнчүлөрүн, улуус ытык кырдыгастарын кытта көрүстүлэр.

Бастакынан тилы ылыт Чувашия госуниверситетын ректора Лев Пантелеймонович Кураков салаар үөрөхүн тарилтатын туфунан сырдатта. Чувашия государственной университета – улахан кыактаах тарилтэ. Манна студенттар 30 тас дойдуттан тийиэ кэлэн үөрөнэллэр. Россия ион кыалыттар бүтүмүү, Индияга филиаллардаах. Университет киллэрэр доккумттан олоктоох студенттарын эбии стипендиянан, төлөбүр суох үөрөхүнөн хаачыйар. Ойон республикабыт ионна спорттотнай институт туфунан Лев

Пантелеймоновын элбэи оёон эттэ. Ол курдук, тая сиригэр ман-
нык улахан базалах чал олобу тархатар, чагиз-чэбдик өйү-сана-
аны тэнитэр үрдүк үөрэк тэрилтэтэ аһылы-бытыттан истигник
үөрэрин биллэрдэ. Саха сиригэр санта үктэммит киһи харабынан
киһи бу тыйыс усулубудалаах дойдуга улахан тутуулар ытыллыл-
ларын, баһысхан сайдыы берэрин норуот улахан ситиһинитинэн
бэлиэтээтэ.

М.Е.Николаев нация кээжилэ, бастатан туран, хас бирдмий сфодорубуйатыттан тутулустаабын, ошон болгонуто уйууштанган, ошкулуптан саралаан күүскэ уурлулустаабын бэлкитээтэ. Ааспыт сылга ытыллыбыт сфодору диспансернай көрүү курдук улахан хабаланнах дьаһаллар суола суох сойон хаалбакка, тута дьаһаллар ышылланнар үлэ тэриммилхтээх дьикан эттэ. Боотуруускай улуус чөл олох ийин устаал ылыммыта калар сылга 100 сылын туолар. Ошон сибээстээн 2004 сылы чуралчылар чөл олох сылынан биллэрэн, республикага ыгырын таһеаралларыгар багатын үлэһиннэ.

Көрөлүү түмүгү ЧГФКСИ уюна Чувашия госуниверситетин ички ардыларыгар салгы бийгэ үлэлшингэ, сибээһи тутары субөлөһүлүннэ. Ыалдыттар бөлүгүрүстэргэ эгизтэттилэр. Ол кэннэ улуус киин "Симнир" остолубуулар П.М.Решетников аатынан народнай театр "Алгыс"салона тэрийбит сахалы чэй иһинтин церемониятыгар сыйдан олус сэргэзилэр. Национальной тавгастаах саха дыхталлара от чэйгэ хатыг, моонньобон сэбирдэхтерин тутан, саха норуотун былыргы үгэһинөн эмтээх чэйи ыалдыттар көрөн олордохторун баһымнан тус торууларга

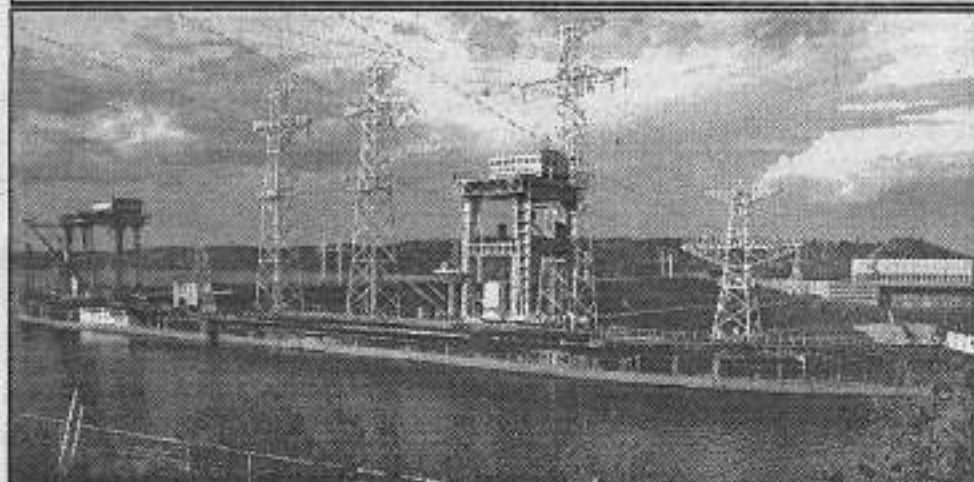
кутагтан илэртэлэр. Аал уот оттуулан алгыс тойуга аанана, дьэ-дэннэх хайх саха лэппиэскэти амсатылына. Чулаадыттан, Москвадан кэмбит малдьыттар саха малдьытымсах, бавый культу-ралаах, дирин историялаах омук буларын эт харахтарынан көрөн итэрийбиттерин эттилэр. Михаил Ефимович чэйи ийи ояэрин-ту-омун сахалыы ытыыны республикада таргатарга, күнүэри олох-хо киһилэргэ субалзэти. Улуус баһылыга И.Н.Аммосов, баһылы-гы олбуулааччы А.С.Иустинова духуоноска, чөл олоххо сахалыы тыынынан биэрсэ үлэлииргэ наһиликтэр баһылыктарын, таргыл-таар салайааччыларын, культура үлэһиттерин ыгырдылар итиэн-нэ кэлэр сымэ чөл олох сылынан биллэсэри өйүүллэрин эттилэр.

С.БОРИСОВА.

Халартысқа: М.Е.Николаев улус актидын кытта кырсунура

СЫЛААС, СЫРДЫК ДЫИЭБЭ ОЛОРОРБУТ КИНИЛЭРТЭН ТУТУЛУКТААХ

Алтынны 12 күнүгэр Дьокуускай куоракка "Якутскэнерго" АК филиалларыгар 2003 – 2004 сс. кыстыкка бэлэмненингэр туох үлэлэр ытыллыбыттарын отчуоттуур, 2004 с. инники соруктары дүүһүлүлэр субэ-муһунах буолган ааста. Муньыкка "Якутскэнерго" АК генеральнай директора К.К.Ильковский, директор бастакы солбуйаччыта О.Н.Федорова, кылаабынай инженер С.Ю.Гаврилов, Энергосбыт директора А.И.Шеметов, СР Госэнергонедаарга управлениетын начальнига В.Н.Ноев, алта улуустан, Нерюнгри куораттан хайыат, олохтоох телестудиялар бэрэстэбилитиллэр, республикатаабы, Дьокуускай куорат иһиндэги бонэат, телевидение үлэһиттэрэ, о.д.а. кыттыыны ыһылар.

Бастагынан К.К.Ильковский кыстыкка бөлүнүүнүн үлс сурун этаптарын сыйдатта, 2004 – 2006 ж.ж. системалаахтык сайдым устулбуяларын билилүүнүздү. Республика энергетикагыар бийлыгы дыйлаах улахан уларыйылар тахсыбыттарын тоһоһоһон эттэ, арыах хонук анараа өтүүгүз электрической энергияга оптовой рынок тариллтитин туһунан РФ Правительствостын уураба тахсыбытын иһитинүздү. Ол курдук, сатинны 1 күнүгүз Россия киин регионнарыгар бастагы атылар ыстылыбыттар. Атылар түмүктүзү хөддөрөллөрүнүн көмүл рынокка атылаһар быраһалтаах электросенергия (5 - 15%) урукку сыанатыгар холооттоһо, сыаната киин регионга 30% түспүл эбит.

Мань сэргэ Константин Константинович
Быйылгы дһыл 10 ыйдаах үлэтин түмүгүн кыла-
стык сырдатта, быйылгы кыстыкка бэлэнинэни
үлэти хаһааныгытааһар даһаны сүтүһүмүлээстик

нытлыгын, улахан сэрэлланыг суух туруур кыах кийрбиттэрин билигээтэ. Бүгүнтү күнгэ компания сылазгы отук нуорматын: жог, мазут, дизельнэй оттугу толору хаагымт.

Өрөмүөн өтүгүз быйыл, уружу сыяларга тизинтээк, хайаангытаар даганы үгүс үлэлэр ытыллыбыттар. Ол курдук, киин энергосройуоннарга, чуолаан, "Киин" подстанцияга трансформатор уларыйбыт, киин энэр элэтричествоны аһарар 112, 115 линияларыгар үлэлэр барбыттар. Уолсай ааһынан республика үрдүнэн 1000 км усталаах линиялар өрөмүөнөмүттэр. Аһардас бу көрдөрүү компания быйылгы кыстыкка кириин бэлэмнэнии үлэтигэр болгомтолоохтук сыһаннашпытын түһүлүр.

Быйылгы быланынга страховей компаниялары кытта мыса симбестен улазанын килер-биттэр. "Билэн турар, страховекан куналар быланынгар тахсыбаттарыгар бедарабыт эзери, сархотхэк булар куналары адалыа суоҕа. Төһө даҕаны кыстыкка бөлөм-эккитин иһин, страховекалаах оборудованиыга улаһиыр экин тегүл ордуқ", — дийэн генеральной директор санаатын эттэ.

2004 – 2006 сс. компаниян үзлэгийн барьгалаагын бэлгээн тугуун агуунаа, специалист элэллэринэн элэричэсөөны агуулар диниялар сага объектрга тардүүлэн, сага кнамталар үлэз киирэн, элэричэсөөны тугууны көрдөрүүтэ үрдүүтэ куутуулар эбит. Тастан Бурейский гидроэлектростанция үлэз киирдэгүнэ "Якутскэнерго" АК-ба улахан конкурэнцияны

үөсхэтэр кутталыммыт.

Генеральный директор дакылаатын кэннит-
тэн байылыг кыстыкка бэлэмнэний үлэтин
тулунан компания кылаабынай инженера
С.Ю.Гаврилос кэлсэтэ. Кини сүрүннээн компа-
ния филиалларыгар биридигээн тух үлэ бар-
бытын, үт-харчы хамсааһынын сырдатта. Сал-
гыы Энергосбыт директора А.И.Шеметов, СР
Госэнергонадзорга управлениетын начальнига
В.Н.Ноев тулааннаах боптуруостарга илгитини-
ни оңордулар.

Ол кээнэ хаһыат, телевидение үлэһиттэрин Дьокуускайдаагы ТЭЦ, ГРЭС объектарыгар экскурсияллылар. Бүтүн күүраты сылааһынан хаачыйар улахан тарилтэ ТЭЦ 1937 с. үлэбэ кирибит. Онгон бэлтэх үгүс уларыһыны, саңардыны ааһан күн бүгүн бу тарилтэ күүрат олохтоохторо тыйыс тымныыны этэнгэ, тоҥмоххо-халпахка туорууларын туһугар күнөри-түнөри тигинэчи үлэһи турар эбит. Билбэт киһи куттаных айылаах тыастаах-уустаах сылааһы эргитэр сүүнэ улахан оһохтор барыта анал специалистар илиилэрин көнгө ааһалларын киһи сөгөр-мөхтөйэр эрэ. Салгыы Дьокуускайдаагы ГРЭС-кэ тийдибэт. Онно билигини бу тарилтэ тутуах киһитэ Н.Н.Пиминова үөрө-көтө көрүстэ, ГРЭС историгыттан быһа тардан хэпсээтэ, биллэҥи үлэни-хамнаһы кытта билиһиннэрдэ. Күнүстэ итинэн, уотунан быыстала суох туттабыт эрэри, бу усулубуйаны үөскэтэр дьоннор тустарынан, уот, иҥи хантан, хайдак кэлэрин төрүт билбэт эбиһит. Дьокуускайдаагы ТЭЦ, ГРЭС тарилталарыгар сылдан, үлэни-хамнаһы илэ хароһомыһын көрөн билиҥи сылаас, сырдык дьыаба олоһорбут, үлэлиирбит туһугар, кырдык даһаны, тайыт идэлэригэр бэринилээх, опытаах специалистар күнүстэ туруулаһалларын, киһилэр ырахан үлөлөрө сыаналаныахтааһын өйөһүбүт.

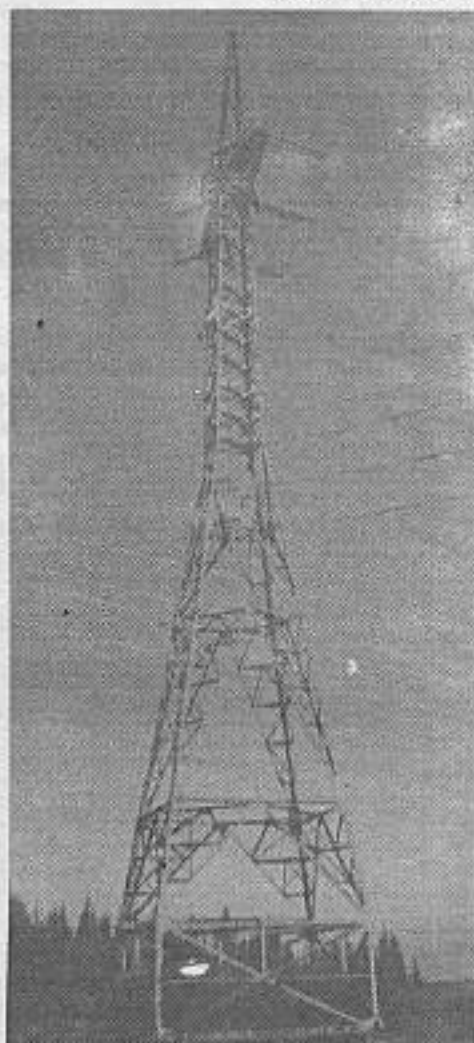
Эмнэт хэнээ ТЭЦ ажисвай саалатыгар "Якут-сканерго" АК салайааччыларын, специалистарын кытта калыат, телевидение үлэһиттэрин кэрсууүлэре, пресс-конференция ытылынна. Журналистар интэриэһирхнэр болгуруостарыгар туһааннаах салайааччылар толору эппиэттэри биэрдиэлэр. "Чуолсан Чурааты улуустар кыстыкка киирмигэ туох үлэ барда?" – диэн ыйытыкка киин электричэскай ситим генеральнай директора М.А.Головченко манньк хоруйу биэрэ.

– Быйыл илдин энгэрдээбү электрчествоты аһарар 112,115 линияларга өрөмүөн үлэһэр ытылыннылар. Чурапчытаабы подстанцияга аккумуляторнай батарея өрөмүөннэннэ, иккис ди-

зельнэй ротор уларьйда, о.д.а. бытархай үлэлэр ытылыннылар, — диэтэ. Ол эрэри кыстыкка кирири үлэтэ агардас энергетиктэртэн тутулуга суога биллэр. ОдьКХ тархталарэ, улуус дьаһантата бу болпуруска эмиз улахан оруслу ыланлар.

Быйылгы кыстык киригиз энергетиктер
отүлүрүттөн, кырдык, үгүс үз ыгылыбыт.
Ол эрэри инникин тымыктанан көрбүт суук,
кыһыны этегизге туорааткылына туораатыт
дизэлит турдага.

Галина ГОВОРОВА,

Сабаланыта: 19 ч. 30 мүн.
Билиэт сыаната: 5С солк.

A black and white portrait of a woman with short, dark, wavy hair. She is wearing large, dark-rimmed glasses. Her attire consists of a light-colored collared shirt, a dark necktie, and a patterned jacket. A small, light-colored rectangular object is pinned to the lower right of her jacket. The background is a plain, light color.

Күүскэ баргаан кэллэхүмүнэ
Арыт ытаһан ылабыт,
Санааны-оноону чөлүктээн
Арыт сылтаһан турабыт.

“Чурапчы” айар холбоһук.

Автор сурутар этилэр санаа
редакция позициялар малды сөп түбэлэр
буолбатах. Сурутка ыймылар чакчылар
кырдыктаахтарыгар аппиэтетини
автор тус бэйэтэ сүгэр.